

Elisha ben Abuyah and R. Meir: The Heretic's Disciple

1. Jerusalem Talmud, Tractate Chagigah 2:1

Rabbi Meir was sitting and teaching in the Beit Midrash of Tiberias. His teacher Elisha passed by riding on a horse on Shabbat. They came and said to Elisha, "Your teacher is outside." He stopped his teaching and went out to him. [Elisha] said to him, "What were you teaching today?" [Meir] answered, "*God blessed the end of Iyov from his beginning.*" [Elisha asked], "And how did you begin [your teaching]?" [Meir] said, "*And God increased all that Iyov had, two-fold*; God doubled his money." [Elisha] said, "Woe to that which was lost and not found. Your teacher Akiva did not say this. Rather *God blessed the end of Iyov from his beginning*; in the merit of the commandments and good deeds that he had from the beginning." . . .

[Elisha] said, "And what did you teach after that?" [Meir said], "*Gold and glass cannot equal it.*" [Elisha asked], "And how did you begin [your teaching]?" [Meir] said, "These are the words of Torah which are as difficult to acquire as vessels of gold and as easy to lose as vessels of glass. And just as vessels of gold and of glass if they break, one can go back and restore them to as they were, so too a Sage who forgets his learning can return as in the beginning. [Elisha] said, "Enough Meir, here is the Shabbat boundary."

[Meir] said, "How do you know?" [Elisha] said, "From the hoof beats of my horse, I counted 2000 cubits."

[Meir] said, "You have all of this wisdom in you and you do not return?" [Elisha] said, "I cannot."

[Meir] said, "Why?" [Elisha] said, "One time I was passing by the Holy of Holies riding on my horse on Yom Kippur that was also Shabbat and I heard a voice from Heaven say, 'Return wayward children except for Elisha ben Abuyah who

רבי מאיר הוה יתיב דרש בבית מדרשא דטיבריה
עבר אלישע רביה רכיב על סוסיא ביום שובתא
אתון ואמרין ליה הא רבך לבר פסק ליה מן דרשה
ונפק לגביה א"ל מה הויתה דרש יומא דין
א"ל (איוב מב יב) וה', בָּרַךְ אֶת אֲחֵרִית אֵיּוֹב
מִרְאשֵׁתוֹ א"ל ומה פתחת ביה א"ל
(איוב מב:י) וַיִּסַּף ה' אֶת כָּל אֲשֶׁר לְאֵיּוֹב, לְמִשְׁנָה
שכפל לו את כל ממונו אמר ווי דמובדין ולא
משכחין עקיבה רבך לא הוה דרש כן
אלא (איוב מב יב) וה', בָּרַךְ אֶת אֲחֵרִית אֵיּוֹב
מִרְאשֵׁתוֹ בזכות מצות ומעשים טובים שהיה בידו
מראשיתו. . .

א"ל ומה הייתה דורש תובן א"ל (איוב כח יז) לא
יַעֲרֹכֶנָּה זָקֵב, וְזִכְכִּיתָ א"ל ומה פתחת ביה
א"ל דברי תורה קשין לקנות ככלי זהב ונוחין
לאבד ככלי זכוכית ומה כלי זהב וכלי זכוכית אם
נשתברו יכול הוא לחזור ולעשותן כלים כמו שהיו
אף תלמיד חכם ששכח תלמודו יכול הוא לחזור
וללמדו כתחילה

א"ל דייך מאיר עד כאן תחום שבת
א"ל מן הן את ידע א"ל מן טלפי דסוסיי דהוינא
מני והולך אלפיים אמה
א"ל וכל הדא חכמתא אית ביך ולית את חזר בך
א"ל לית אנא יכיל

א"ל למה א"ל שפעם אחת הייתי עובר לפני בית
קודש הקדשים רכוב על סוסי ביה"כ שחל להיות
בשבת ושמעתי בת קול יצאה מבית קודש הקדשים

knew my power and rebelled against me.'”	ואומרת שובו בנים חוץ מאלישע בן אבויה שידע כחי ומרד בי
--	--

2. Talmud Bavli Tractate Chagigah 15a-15b

After he went out to a bad way, Acher asked R. Meir: What is the meaning of the verse: <i>Gold and glass cannot equal it; neither shall the exchange thereof be vessels of fine gold?</i> He answered: These are the words of the Torah, which are hard to acquire like vessels of fine gold, but are easily destroyed like vessels of glass. [Elisha] said to him: R. Akiva, your teacher, did not say this, but [as follows]: Just as vessels of gold and vessels of glass, though they are broken, can be fixed, even so a scholar, though he has sinned, can be fixed. [Thereupon, R. Meir] said to him: You too can return! [Elisha] said: I have already heard from behind the Veil: Return wayward children — except Acher. Our Rabbis taught: Once Acher was riding on a horse on the Sabbath, and R. Meir was walking behind him to learn Torah at his mouth. [Acher] said to him: Meir, turn back, for I have already measured by the paces of my horse that thus far extends the Sabbath boundary. [R. Meir] said to him: You too can return! [Elisha] said: Have I not already told you that I have already heard from behind the Veil: Return wayward children — except Acher. [R. Meir] prevailed upon him and took him, to a schoolhouse. [Meir] said to a child: Recite your verse for me! [The child] said: <i>There is no peace, said the Lord, for the wicked.</i> He then took him to another schoolhouse. [Meir] said to a child: Recite your verse for me! [The child] said: <i>Even if you wash with nitre, and use much soap, the stain of your sin is still before Me, said the Lord God.</i> He took him to yet another schoolhouse, and [Meir] said to a child: Recite your verse for me! [The child] said: <i>And you that are spoiled, why do you clothe yourself with scarlet, and wear ornaments of gold, and make up your eyes with paint? In vain do you make yourself fair etc.</i> He took him to yet another schoolhouse until he took	תנו רבנן: מעשה באחר שהיה רוכב על הסוס בשבת, והיה רבי מאיר מהלך אחריו ללמוד תורה מפיו. אמר לו: מאיר, חזור לאחריך, שכבר שיערתי בעקבי סוסי עד כאן תחום שבת. אמר ליה: אף אתה חזור בך - אמר ליה: ולא כבר אמרתי לך: כבר שמעתי מאחורי הפרגוד שובו בנים שובבים - חוץ מאחר. תקפיה, עייליה לבי מדרשא. אמר ליה לינוקא: פסוק לי פסוק! אמר לו: ישעיהו מ"ח אין שלום אמר ה' לרשעים. עייליה לבי כנישתא אחריתי, אמר ליה לינוקא: פסוק לי פסוק! אמר לו: ירמיהו ב' כי אם תכבסי בנתר ותרכי לך ברית נכתם עונך לפני. עייליה לבי כנישתא אחריתי, אמר ליה לינוקא: פסוק לי פסוק! אמר לו: ירמיהו ז' ואת שדוד מה תעשי כי תלבשי שני כי תעדי עדי זהב כי תקרעי בפוך עיניך לשוא תתיפי וגו'. עייליה לבי כנישתא אחריתי, עד דעייליה לתליסר בי כנישתא, כולהו פסקו ליה כי האי גוונא. לבתרא אמר ליה: פסוק לי פסוק - ! אמר ליה: תהלים נ ולרשע אמר אלהים מה
---	---

him to thirteen schools: all of them quoted in similar vein. When he said to the last one, Recite your verse for me! [The child] said: <i>But to the wicked God said: 'Who are you to discuss my Laws?</i> That child was a stutterer, so it sounded as though he answered: 'But to Elisha God said'. Some say that [Acher] had a knife with him, and he cut him up and sent him to the thirteen schools: and some say that he said: Had I a knife in my hand I would have cut him up.	לך לספר חקי וגו'. 'ההוא ינוקא הוה מגמגם בלישניה, אשתמע כמה דאמר ליה ולאלישע אמר אלהים. איכא דאמרי: סכינא הוה בהדיה וקרעיה, ושדריה לתליסר בי כנישתי. ואיכא דאמרי, אמר: אי הואי בידי סכינא - הוה קרענא ליה.
---	--

3. Jerusalem Talmud Tractate Chagigah 2:1

They said to Rabbi Meir, "If they say to you in that world, 'Whom would you like to see?' [what would you say] your father or your teacher?" He said to them, "I would see my teacher first and then my father." They said to him, "And will they listen to you?" He said to them, "Have we not learned in a mishnah: We save the container of the Torah with the Torah, the container of the Tefillin with the Tefillin. Elisha is saved because of his Torah."	אמרון לר"מ אין אמרין לך בההוא עלמא למאן את בעי למבקרה לאבוך או לרבך אמר לון אנא מיקרב לר' קדמיי ובתר כן לאבא אמרון ליה ושמעין לך אמר לון ולא כן תנינן מצילין תיק הספר עם הספר תיק תפילין עם התפילין מצילין לאלישע אחר בזכות תורתו
---	--

4. Talmud Bavli Tractate Chagigah 15b

But how did R. Meir learn Torah at the mouth of Acher? Behold Rabbah bar Bar Hana said that R. Yochanan said: What is the meaning of the verse, <i>For the priest's lips should keep knowledge, and they should seek the Law at his mouth; for he is the messenger of the Lord of hosts?</i> [This means that] if the teacher is like an angel of the Lord of hosts, they should seek the Law at his mouth, but if not, they should not seek the Law at his mouth! — Resh Lakish answered: R. Meir found a verse and expounded it [as follows]: <i>Incline your ear, and hear the words of the wise, and apply your heart to my knowledge.</i> It does not say, 'to their knowledge', but 'to my knowledge' . . . The verses contradict one another! There is no contradiction: in the one case Scripture	ורבי מאיר היכי גמר תורה מפומיה דאחר? והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב (מלאכי ב') כִּי מְלֹאךְ שָׁפְטִי כִּהְיוּ יִשְׁמְרוּ דְעַתָּה, וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ: כִּי מְלֹאךְ יִקְנֶה צִבְאוֹת, הוּא, אִם דּוּמָה הָרַב לְמֹלֶאךָ ה' צְבָאוֹת - יִבְקְשׁוּ תוֹרָה מִפִּיהוּ. וְאִם לֹא - אֵל יִבְקְשׁוּ תוֹרָה מִפִּיהוּ -! אִמְרֵי רִישׁ לְקִישׁ: רַבִּי מֵאִיר קָרָא אֲשַׁכַּח וּדְרַשׁ (משלי כ"ב) הִטְטְ אָזְנוֹךָ וּשְׁמַע, דְּבָרֵי חֲכָמִים; וְלִבְךָ, תְּשִׁית לְדַעְתִּי.. לדעתם לא נאמר, אלא לדעתי . . . קשו קראי אהדדי - !לא קשיא, הא -בגדול, הא -בקטן.
---	---

refers to an adult/great one, in the other to a child/small one.

When R. Dimi came [to Babylon] he said: In the West, they say: R. Meir ate the date and threw the kernel away. Rava expounded: What is the meaning of the verse: *I went down to the garden of nuts, to look at the green plants of the valley etc.?* Why are the scholars likened to the nut? To tell you that just as [in the case of] the nut, though it be spoiled with mud and filth, yet are its contents not contaminated, so [in the case of] a scholar, although he may have sinned, yet is his Torah not contaminated. Rabbah bar Shayla [once] met Elijah. He said to him: What is God doing? He answered: God recites traditions in the name of all the Rabbis, but in the name of R. Meir God does not recite. Rabbah asked him, Why? [Elijah said] Because he learned traditions at the mouth of Acher. Said [Rabbah] to him: But why? R. Meir found a pomegranate; he ate [the fruit] within it, and the peel he threw away! He answered: Now God says: Meir my son says: When a man suffers, to what expression does the Shechinah give utterance? 'My head is heavy, my arm is heavy'. If the Holy One, blessed be He, is thus grieved over the blood of the wicked, how much more so over the blood of the righteous that is shed.

כי אתא רב דימי אמר, אמרי במערבא: רבי מאיר אכל תחלא ושדא שיחלא לברא. דרש רבא: מאי דכתיב אֵל גִּנְתֵּי אֲגוּזֵי יִרְדְּנִי, לְרֵאוֹת בְּאֶפְי הַנָּחַל'; למה נמשלו תלמידי חכמים לאגוז? לומר לך: מה אגוז זה, אף על פי שמלוכלך בטיט ובצואה - אין מה שבתוכו נמאס, אף תלמיד חכם, אף על פי שסרח - אין תורתו נמאסת. אשכחיה רבה בר שילא לאליהו, אמר ליה: מאי קא עביד הקדוש ברוך הוא? אמר ליה: קאמר שמעתא מפומייהו דכולהו רבנן, ומפומיה דרבי מאיר לא קאמר. אמר ליה: אמאי - ?משום דקא גמר שמעתא מפומיה דאחר. אמר ליה: אמאי? רבי מאיר רמון מצא, תוכו אכל, קליפתו זרק! אמר ליה: השתא קאמר: מאיר בני אומר: בזמן שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת - קלני מראשי, קלני מזרועי. אם כך הקדוש ברוך הוא מצטער על דמן של רשעים - קל וחומר על דמן של צדיקים שנשפך.